

Biootpad i kompostiranje

Iskoristite otpad iz kuhinje i vrta!

- Jeste li znali da biootpad čini gotovo trećinu Vašeg kućnog otpada?
- Jeste li znali da je biootpad sirovina za dobivanje komposta?
- Jeste li znali da je kompost koristan dodatak tlu?

Biootpad, kompostiranje i kompost

Biootpad je kuhinjski otpad (ostaci od pripreme hrane) i vrtni ili zeleni otpad. Čini gotovo trećinu kućnog otpada i vrijedna je sirovina za proizvodnju kvalitetnog biokomposta. Najbolje je da se biootpad biološki preranuje na mjestu njegovog nastanka. Taj se postupak zove kompostiranje, a znači aerobnu razgradnju biootpada pri čemu nastaju ugljikov dioksid, voda, toplina i kompost, kao konačni produkt (za samo nekoliko mjeseci). Kompost hrani biljke, osigurava prozračnost tla, zadržava vodu i pogoduje rastu korjenitog bilja, te se stoga kompostiranje treba primijeniti gdje god je to moguće (voćnjaci, povrtnjaci, rasadnici, parkovi, zelene površine, poljoprivredna, stočarska i šumarska gospodarstva, prehrambena industrija, ugostiteljstvo, tržnice, groblja, škole, dječji vrtići, stambeni i drugi objekti). Posebno veseli kada kompost koristimo za povećanje kvalitete vlastitog vrta, cvjetnjaka ili travnjaka.

Što se može kompostirati?

Može se kompostirati:

- kuhinjski otpad (ostaci i kora voća i povrća, ljuske jaja, talog od kave, vrećice od čaja, ostaci kruha, listovi salate, blitve, kelja i sl.)
- vrtni ili zeleni otpad (uvelo cvijeće, granje, otpalo lišće, otkos trave i živice, zemlja iz lončanica, ostaci voća i povrća i sl.);
- ostali biootpad (kora drveta, kosa i dlaka, piljevina, papirnate maramice, borove iglice, male količine papira u koje su bili zamotani kuhinjski otpaci).

Ne mogu se kompostirati:

- tekući ostaci kuhane hrane,
- meso, riba, kosti, koža,
- mliječni proizvodi, ulja i masti,
- pepeo, ambalaža, guma, opasni otpad,
- obojeni i lakirani drveni otpad,
- papirnati i stakleni otpad,
- odjeća, cigarete i dr.

Kompostiranje u svom vrtu

Proizvodnja komposta iz vlastitog biootpada – korist i zadovoljstvo. Po vrijednosti se izjednačava s postupcima za izbjegavanje i smanjivanje količina otpada. Najbolji pomagači su djeca.

U procesu kompostiranja sudjeluju:

- Makrofauna – organizmi veličine 2 – 20 mm – usitnjavaju substancu, čime se povećava obujam i rahlost tla;
- Mezofauna – organizmi veličine 0,2 – 2 mm – sudjeluje u razgradnji biootpada;
- Mikroorganizmi – razgradnja biootpada.

Uspješno kompostiranje – osiguravanje optimalnih životnih uvjeta za spomenute organizme. Optimalni uvjeti su:

- Dovoljno različitog, biološki lako razgradivog biootpada (organizmima jamči hranu);
- Stalna i dostatna vlažnost (prevelika količina vode zatvorit će zračne prolaze, aerobni organizmi ugibaju, zastoj procesa, brzo razvijanje anaerobnih organizama i pojava neugodnog mirisa) – provjera vlažnosti “metodom knedle”;
- Dostatna količina zraka (neugodan miris je znak da nema dovoljno zraka, prozračivanje hrpe postiže se prevrtanjem i miješanjem te dodavanjem strukturnog materijala: najbolje usitnjene grančice),
- Odgovarajuća temperatura (zimске temperature ne pogoduju biološkim procesima, a ljetne mogu dovesti do isušivanja materijala; optimalana temperatura okoline je 20 – 25o C).

Kako i gdje kompostirati?

Temelj dobrog kompostiranja je miješanje:

- suhih i vlažnih dijelova biootpada,
- većih i manjih dijelova biootpada,
- svježih i starijih dijelova biootpada,
- kuhinjskog i vrtnog biootpada.

1. Kompostiranje u hrpama/ogranenom prostoru - najčešće
2. Vrtni komposter - zbog nedostatka prostora

Kompostiranje u hrpama ili u ograđenom prostoru

- Minimalna površina za kompostiranje je 2 m².
- Od oko 5 prostornih metara biootpada dobije se oko 2 prostorna metra komposta – dovoljno za kvalitetan uzgoj cvijeća i povrća u vrtu).
- Najpogodnije mjesto za kompostiranje je sjenoviti kut vrta/ dvorišta zaštićen od izravnih udara vjetra (izbjegavati mračna i hladna mjesta).
- 1. U ograneni prostor (drvena oplata, opeka ili dr.) na dno hrpe staviti usitnjeno granje (visina sloja do 15 cm);
- 2. Na to dodati sloj lišća, a zatim slojeve biootpada, koje prethodno treba izmiješati i usitniti na komade manje od 5 cm (visina sloja oko 20 cm);
- 3. Izmenu slojeva biootpada nasuti tanki sloj vrtnе zemlje ili svježeg komposta;
- 4. Postupak ponavljati dok kompostna hrpa ne dosegne visinu od

1,2 m.

5. Zgotovljenu hrpu prekriti materijalom (jutena vreća, slama ili sl.), koji propušta zrak smanjuje isušivanje i gubitak topline, onemogućava ispiranje hranjivih sastojaka te sprječava

raznošenje vjetrom).

6. Kompostnu hrpu treba prevrtati radi prozračivanja, otklanjanja neugodnih mirisa i suviše vlage – na početku najkasnije nakon 5– 6 tjedana, poslije toga svaka 2 mjeseca.

7. Nakon 3 do 4 mjeseca temperatura se smanjuje s 50 – 60o C na temperaturu okoline.

8. Poslije 9 do 12 mjeseci kompost je zreo te ga treba prosijati (sito s veličinom rupa oko 1 cm). Veće komade koji su ostali na situ vratiti u proces kompostiranja.

Kompostiranje u vrtnom komposteru

Konstrukcijom tzv. brzih vrtних kompostera bitno je smanjeno isušivanje materijala i pretjerano ovlaživanje oborinama. Materijal se slaže u komposter na isti način, kao i u bilo koji drugi ograničeni prostor. Radi dodatnog miješanja i prosijavanja, potrebno je barem dva puta godišnje komposter skinuti s kompostne hrpe.

Još nekoliko praktičnih savjeta za uspješno kompostiranje

*Koristiti isključivo nebojan drveni otpad bez čavala i dr. (posebno važno za dobivanje ekološki čistog komposta).

*Drvo se zbog sadržaja lignina sporo kompostira, ali je dragocjen materijal za prozračivanje vlažnog kuhinjskog otpada.

*Zbog smole, ostaci crnogorice se sporo kompostiraju, pa ih u kompostnu hrpu treba umiješati u čim manjoj količini.

*Veće količine vlažnog biootpada ne odlagati na jedno mjesto, već ravnomjerno razdijeliti po kompostnoj hrpi.

*Zaražene i bolesne dijelove biljaka ne odlagati u kompostni materijal.

*Nije preporučljivo dodavati umjetna gnojiva niti bilo koji drugi materijal za "ubrzavanje procesa".

*Korisno je dodavanje zemlje, zatim čiste kamene prašine i svježeg komposta.

*Kora nekih agruma, posebice limuna, usporava tijek kompostiranja te je u maloj količini treba pomiješati s ostalim biootpadom.

*Lišće i ljuške oraha, kestena, jablana, platana i ljeske sadrže tvari koje u početnoj fazi zaustavljaju razvoj mikroorganizama, pa ih stoga treba u maloj količini pomiješati s ostalim biootpadom, vrtnom zemljom i svježim kompostom.

*Ako se u kompostnoj hrpi pojave glodavci, što je posljedica dodavanja previše hrane i slabog miješanja, hrpu presložiti tako da ostaci hrane donu u sredinu i zatim ih potpuno prekriti starim kompostom i zemljom.

